

KENMERK: B/2024/244/OH DATUM: 30-10-2024
ONDERWERP: Handreiking definitie ICT-dienst DORA

KvK Haaglanden 52988368
IBAN: NL20TRIO0212407368
BIC: TRIONL2U

DISCLAIMER: dit memo geeft handvatten aan pensioenfondsen om te beoordelen of hun diensten te classificeren zijn naar ICT-diensten. Dit memo streeft naar volledigheid, maar kan dat niet garanderen. Niet alle DORA-wetgeving is al definitief. Wijzigingen zijn mogelijk. Daarnaast is elk pensioenfonds uniek, hier dient rekening mee gehouden te worden bij het interpreteren van onderstaande handvatten.

HANDREIKING DEFINITIE ICT-DIENST DORA

De Digital Operational Resilience Act (DORA) heeft tot doel om de financiële sector weerbaar te maken tegen operationele digitale dreigingen. Hiervoor zijn vijf pijlers opgesteld: ICT risicobeheer, incidenten melden, testen digitale weerbaarheid, uitbestedingsketen en informatie uitwisseling. DORA heeft rechtstreekse werking en wil bestaande wet- en regelgeving harmoniseren. De vereisten van DORA gelden in beginsel voor alle actoren in de financiële sector, vermeld in artikel 2 lid 1 sub a t/m t. Daarnaast is DORA ook van toepassing op derde aanbieders van ICT-diensten (art. 2 lid 1 sub u DORA).

Pensioenfondsen zijn financiële instellingen, genoemd onder artikel 2 lid 1 sub p DORA. Dit wil zeggen dat DORA wetgeving op pensioenfondsen van toepassing is. Zij zullen onder andere in kaart moeten brengen welke ICT diensten geleverd worden door derde aanbieders die deze functies ondersteunen. Dit memo biedt een handreiking voor dit punt middels het definiëren van ICT-diensten en daarmee ook het kunnen identificeren van derde aanbieders van ICT-diensten.

Artikel 3 lid 19 DORA geeft de definitie van 'derde aanbieder van ICT-diensten'. Dat is een onderneming die ICT-diensten verleent, vaak ook aangeduid als ICT-dienstverlener. Daarbij is het niet relevant of het om uitbesteding gaat. Het gaat om het verlenen van diensten, dat een veel ruimere betekenis kent.

Het begrip ‘ICT-dienst’ wordt vervolgens in artikel 3 lid 21 DORA verduidelijkt:

Digitale en gegevensdiensten die doorlopend via ICT-systemen aan een of meer interne of externe gebruikers worden verleend, waaronder hardware als dienst en hardwarediensten, met inbegrip van het verlenen van technische ondersteuning via software- of firmware-updates door de hardwareaanbieder, met uitzondering van traditionele analoge telefoondiensten.

Deze definitie moet op grond van Overweging 35 DORA ruim worden opgevat. DORA is van toepassing op alle soorten ICT-diensten. Uitsluitend de beperkte categorie bestaande uit traditionele, als PSTN-diensten aan te merken analoge telefoondiensten, vaste telefoondiensten, verouderde telefoondiensten, en vastelijntelefoondiensten moeten ervan worden uitgesloten.

De hoofdkenmerken hierin zijn:

- 1) Digitale en gegevensdiensten;
- 2) Doorlopend;
- 3) Via ICT-systemen; en
- 4) Aan een of meerdere interne of externe gebruikers worden verleend.

DORA schrijft voor dat alle contracten met ICT-leveranciers opgenomen moeten worden in het Informatieregister. Hiervoor is een *Final report on draft ITS on Register of Information* uitgebracht door de Europese toezichthouders. In deze ITS (Implementing Technical Standard) wordt in Annex III een lijst gepresenteerd met nadere invulling van het begrip ICT-dienst. Bij het invullen van het informatieregister kan enkel gekozen worden uit één van deze negentien opties.

Deze ITS is nog niet definitief. De Europese Commissie dient deze vast te stellen, wat naar verwachting pas in Q4 2024 zal plaatsvinden. Daarmee houdt de Pensioenfederatie wel rekening met deze lijst, maar is de definitie in de DORA Verordening leidend.

Identifier	Type of ICT services	Description
S01	1. ICT project management	Provision of services related to Project Management Officer (PMO).
S02	2. ICT Development	Provision of services related to: business analysis, software design and development, testing.
S03	2. ICT help desk and first level support	Provision of services related to: helpdesk support and first level support on ICT incident
S04	4. ICT security management services	Provision of services related to: ICT security (protection, detection, response and recovering), including security incident handling and forensics.
S05	5. Provision of data	Subscription to the services of data providers. (digital data service)
S06	6. Data analysis	Provision of services related to the support for data analysis. (digital data service)
S07	7. ICT, facilities and hosting services (excluding Cloud services)	Provision of ICT infrastructure, facilities and hosting services. This includes the provision of utilities (energy, heat management...), telecom access and physical security. (excluding Cloud services)
S08	8. Computation	Provision of digital processing capabilities (including data computation). This excludes the computation services performed in the context of a cloud environment.
S09	9. Non-Cloud Data storage	Provision of data storage platform (excluding Cloud services).
S10	10. Telecom carrier	Operations for telecommunication systems and flow management. Traditional analogue telephone services

		are explicitly excluded as per Article 3(21) of Regulation (EU) 2022/2554
S11	11. Network infrastructure	Provision of network infrastructure
S12	12. Hardware and physical devices	Provision of workstations, phones, servers, data storage devices, appliances, etc. in a form of a service
S13	13. Software licencing (excluding SaaS)	Provision of software run on premises.
S14	14. ICT operation management (including maintenance)	Provision of services related to: infrastructure (systems and hardware except network) configuration, maintenance, installing, capacity management, business continuity management, etc. Including Managed Service Providers (MSP)
S15	15. ICT Consulting	Provision of intellectual / ICT expertise services.
S16	16. ICT Risk management	Verification of compliance with ICT risk management requirements in accordance with Article 6(10) of Regulation (EU) 2022/2554
S17	17. Cloud services: IaaS	Infrastructure-as-a-Service
S18	18. Cloud services: PaaS	Platform-as-a-Service
S19	19. Cloud services: SaaS	Software-as-a-Service

Classificatie diensten

Pensioenfondsen voeren meerdere diensten uit. De term ‘dienst’ wordt niet nader gedefinieerd, maar wordt in de praktijk geduid als een proces. De processen die door pensioenfondsen worden uitgevoerd kunnen op hoofdlijnen worden verdeeld in drie categorieën:

- 1) Pensioenbeheer
- 2) Vermogensbeheer
- 3) Ondersteunend

Onder elke categorie kunnen een aantal processen worden geplaatst. Per proces zal bepaald moeten worden of dit een ICT-dienst is. Aan de hand van de processen is daarmee vast te stellen of de onderneming die de diensten uitvoert ook te classificeren is als ICT-dienstverlener. Een onderneming an sich kan dus niet per definitie aangewezen worden als ICT-dienstverlener.

Categorie 1: Pensioenbeheer

Proces	ICT-dienst
Beheren deelnemersgegevens	Ja
Beheren werkgevergegevens	Ja
Innen van premie	Ja
Communicatie	Ja
Uitkeren van pensioen	Ja
Financieel pensioenadvies	Ja

Alle processen in deze categorie voldoen aan de criteria van ICT-dienst. Het bijhouden van de deelnemers-/werkgeversadministratie is gebaseerd op gegevensverwerking (S05, S06, S08). Dit is vaak (volledig) geautomatiseerd. Zo ook het proces van het innen van de premie en het uitkeren van pensioen. Data wordt beschikbaar gesteld (S05), er worden berekeningen op uitgevoerd (S08) en er vinden analyses plaats (S06). Bij de communicatie wordt gebruik gemaakt van software, nieuwe technologieën (S10). Het geven van financieel advies gebeurt op basis van alle beschikbare data (S05) waarop analyses (S06) worden gemaakt.

In de praktijk zie je dat deze diensten door een PUO of softwareleverancier worden aangeboden, in de vorm van Software as a Service (SaaS, S19) oplossingen.

Alle diensten zijn doorlopend, vinden plaats via ICT-systemen en worden aan meerdere interne of externe gebruikers verleend. Hierdoor voldoen de processen in pensioenbeheer aan de definitie van ICT-dienst.

Categorie 2: Vermogensbeheer

Proces	ICT-dienst
Beleggen en portefeuillebeheer	Nee
Collateral management en cash management	Nee
Uitvoeren transacties en settlement	Nee
Opstellen mandaten	Nee
Selectie investment managers	Nee
Monitoring en reporting	Nee
Bewaren stukken	Nee

Alle processen in de categorie vermogensbeheer kunnen niet geclassificeerd worden als ICT-dienst. Dit heeft niet te maken met de criteria die de wet voorschrijft. Wel met de gedachte achter DORA: de geest van de wet. DORA wil de financiële sector weerbaar maken, en vereist daarom dat financiële entiteiten voldoen aan de vereisten uit DORA. Wanneer een dienst wordt afgenomen van een financiële entiteit mag daarmee aangenomen worden dat deze dienst aan de hoogste voorwaarden voor operationele weerbaarheid voldoet. Daarmee hoeft het niet geclassificeerd te worden als ICT-dienst.

Dit geldt alleen voor diensten/processen die voortvloeien uit de vergunning van de dienstverlener. Het zou kunnen zijn dat daarnaast andere diensten aangeboden worden waar geen vergunning voor nodig is. Deze niet-vergunningplichtige diensten kunnen dan mogelijk wel als ICT-dienst gedefinieerd worden. Dit levert bijvoorbeeld de situatie op dat een financiële dienstverlener een vergunningplichtige dienst levert die dus geen ICT-dienst is, en daarnaast een niet-vergunningplichtige dienst levert die wel te classificeren is als ICT-dienst. De financiële entiteit is dan wel een ICT-dienstverlener (voor enkel die dienst).

Dit standpunt hebben de Europese toezichthouders verkondigd in een [FAQ-document](#) over het gebruik maken van het Register of Information. Echter, de FAQ is ingetrokken op precies dit punt. De Europese Commissie is gevraagd om verduidelijking te geven. Deze verduidelijking ontbreekt tot op heden. De Pensioenfederatie neemt daarom het standpunt in dat de Europese toezichthouders eerder ook in hebben genomen. Omdat de deadline van DORA steeds dichterbij komt is er naar onze mening geen tijd om keuzes uit te stellen, en dient dit standpunt sectorbreed ingenomen te worden.

Op basis van die bepaling en alle hierboven beschreven randvoorwaarden kunnen processen in de categorie vermogensbeheer niet geclassificeerd worden als ICT-dienst.

Categorie 3: Ondersteunend

Proces	ICT-dienst
Kantoorautomatisering	Ja
Finance	Ja
HR	Ja
Facilities (sec)	Nee
Facilities (incl. bewakings-/toegangssystemen)	Ja
Inkoop	Ja
Juridisch advies	Nee
Actuarieel advies	Nee
ESG-advies/reporting	Nee
Audit	Nee
Risicomanagement	Nee
Consultancy	Nee
Accountant	Nee
Handhaving verplichtstelling	Ja

In de categorie Ondersteunend vallen diverse processen die duidelijk niet toe te wijzen zijn aan de twee eerdere categorieën. De processen die niet als ICT-dienst te classificeren zijn, zijn dat met name vanwege het criterium 'doorlopend'. Deze processen zijn jaarlijks of zeer sporadisch, of de kern

van het proces is niet digitaal of een gegevensdienst. Zo geldt voor risicomangement en facilities (sec) dat het weliswaar om doorlopende processen gaat, maar de kern niet draait om een digitale of gegevensdienst.

Er wordt onderscheid gemaakt tussen facilities (sec) en facilities (incl. bewakings-/toegangssystemen). Voor de bewakings-/toegangssystemen kent de ITS in annex III een speciaal nummer: S07.

De processen kantoorautomatisering, waar eveneens alle tools en programmatuur onder vallen die het pensioenfonds gebruikt voor haar bedrijfsvoering (S11, S12, S13), Finance, HR, inkoop en handhaving zijn wel gebaseerd op gegevensverwerking en is dermate gedigitaliseerd (S05, S08).

Verplichtingen voor ICT-leveranciers

Wanneer een pensioenfonds haar ICT-diensten heeft vastgesteld, en daaruit voortvloeiend de derde aanbieders van ICT-diensten, zal het pensioenfonds afspraken moeten maken met deze derde aanbieders van ICT-diensten. De contracten zullen moeten voldoen aan de vereisten uit DORA. De derde aanbieders van ICT-diensten moeten opgenomen worden in het Informatieregister. Wanneer er ICT-incidenten plaatsvinden, zullen zij ook het pensioenfonds hierover moeten informeren. Daarnaast is het belangrijk dat de derde aanbieder van ICT-diensten kan aantonen dat het voldoet aan DORA, zodat daarmee ook het pensioenfonds kan voldoen aan DORA.

Doorkijk naar kritieke of belangrijke functies

Onlosmakelijk verbonden aan het vaststellen of een dienst een ICT-dienst is of niet, is de kwalificatie of een dienst kritieke of belangrijke functies ondersteunt. Dit memo richt zich daar niet op.